

УДК 342.734(477)

Тарас Бик,
аспірант кафедри європейського права
факультету міжнародних відносин
Львівського національного університету
імені Івана Франка

ПОНЯТТЯ І ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ*

Розглядаються підходи щодо трактування концепції захисту соціальних прав людини в Україні у сучасній правовій думці та національному законодавстві України. Наводиться порівняння понять «захист соціальних прав» та «соціальний захист». Висвітлюється роль органів державної влади у сфері захисту соціальних прав людини. Детально аналізується роль рішень Конституційного Суду України в цьому контексті та їх наслідки для формування правового поля захисту соціальних прав людини в Україні.
Ключові слова: соціальні права, захист прав, соціальний захист, Конституційний Суд України.

Захист прав людини є основою існування будь-якого демократичного суспільства і, тим більше, становлення демократичної держави. Це питання стає ще актуальнішим, коли йдеться про захист соціальних прав людини — як з огляду на складність їх дослідження, так і беручи до уваги соціально-економічне становище тієї чи іншої країни. Тому формування правового поля та реальних механізмів захисту соціальних прав людини в Україні залишається важливим предметом досліджень у сучасній юридичній думці нашої держави.

Інститут соціальних прав людини у правовій літературі як України, так і інших держав, як правило, не є глибоко вивченою темою і розглядається в рамках всього комплексу прав людини. Серед українських юристів, наукова діяльність яких зосереджена в цій галузі, варто виокремити П. Рабіновича та М. Антонович. Водночас окремі юристи України, передусім Н. Болотіна та Б. Сташків, акцентують свої наукові дослідження власне на соціальних правах людини.

При цьому слід мати на увазі, що часто предметом досліджень є не *захист соціальних прав*, а *соціальний захист* — взаємопов'язані, але не тотожні понят-

тя. Захист соціальних прав людини слід розглядати, передусім, у контексті захисту всього комплексу прав людини — як відновлення порушених прав. Водночас Юридична енциклопедія не наводить визначення поняття «захист прав людини». Натомість визначаються [1] «захист цивільних прав» — застосування цивільно-правових засобів з метою забезпечення цивільних прав, а також «захист прав власника» — забезпечення чи відновлення порушеного права власності компетентними органами або самим власником. Як бачимо, під словом «захист» розуміється не лише відновлення порушених прав, а й їх забезпечення. Окрім того, в Юридичній енциклопедії [2] існує визначення поняття «соціальний захист» — система економічних, правових, організаційних та інших заходів держави із забезпечення соціальних прав і гарантій громадян. Тобто в останньому випадку бачимо наголос на повній відповідальності держави, в той час як поняття «захист прав» передбачає певну роль індивіда.

Акцентування на *соціальному захисті* замість *захисту соціальних прав* варто розглядати в історичному контексті формування соціально-економічних основ нашої держави на тлі правового поля, ство-

* Рекомендовано до друку кафедрою європейського права факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

реного в СРСР, враховуючи суттєві відмінності у підходах до цього питання у державах різного соціально-економічного спрямування та й у політико-правових течіях. У радянській науці соціальні права аналізувались відносно детально та глибоко, але тоді, як вважають науковці [3], вони розглядалися в інших умовах, в основному, в аспекті державного, трудового і соціально-забезпечувального права.

Власне складність дослідження соціальних прав людини полягає ще й у тому, що їх елементи входять у конституційне, адміністративне, податкове, фінансове, цивільне, трудове, сімейне, кримінальне, процесуальне право, право соціального забезпечення та інші галузі внутрішнього права держав. Водночас, з огляду на діяльність, зокрема, Міжнародної організації праці та глобальні міграційні процеси, питання захисту соціальних прав людини дедалі більше стає об'єктом міжнародно-правового регулювання.

Для висвітлення теми даної статті варто проаналізувати законодавчу базу та інституційні механізми захисту соціальних прав людини в Україні. Особливо варто приділити увагу діяльності Конституційного Суду, рішення якого відображають сьогоденний підхід до захисту соціальних прав людини в Україні.

Соціальні права у національному законодавстві України

Одним із перших нормативно-правових актів, який заклав основи для створення механізмів захисту соціальних прав людини в Україні, став Закон УРСР «Про економічну самостійність Української РСР» від 03.08.1990 р. № 142-ХІІ, який серед основних цілей економічної самостійності держави визначив забезпечення соціальної захищеності кожного громадянина України, а також передбачив, що держава забезпечує соціальний захист громадян. Серед подальших етапів становлення механізмів захисту соціальних прав людини варто виокремити Концепцію соціального забезпечення населення України, затверджену постановою Верховної Ради від 21.12.1993 р. № 3758-ХІІ, яка заклала основи правової і нормативної бази соціального забезпечення населення та дотримання державних гарантій соціальних та економічних

прав громадян. Зрештою, таким важливим актом як Закон «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 р. № 964-IV одним із пріоритетів національних інтересів називає створення конкурентоспроможної соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення.

Звичайно, наведені Закони є лише незначною часткою нормативно-правових актів, що регулюють питання захисту соціальних прав людини в Україні. Проте вже в них спостерігається тенденція до акцентування на активній ролі держави в забезпеченні *соціального захисту* (це словосполучення є домінуючим), а не на праві індивіда на *захист соціальних прав* (таке формулювання не вживається взагалі).

Аналізуючи становлення законодавства України щодо соціальних прав, науковці відзначають, що процес перетворень у цій сфері розпочався без ґрунтовних теоретичних досліджень. Як вважає І. Гуменюк [4], прийняте законодавство цілком логічно орієнтувалося на універсальні стандарти прав людини. Втім у субсидіарному порядку доповнювало свій зміст або залишало без змін норми, які встановлювались за принципами, притаманними діючій системі соціального забезпечення, без урахування нової економічної концепції розвитку.

Як зазначають українські науковці [5], між правовим регулюванням різних царин соціально-економічної діяльності постійно зростає надзвичайно небезпечний розрив. С. Прилипко та О. Ярошенко вважають, що дія норм, орієнтованих на високий рівень формальної правової захищеності працівника, викликає несприятливі економічні й соціальні наслідки. Науковці слушно зауважують, що трудове законодавство протягом тривалого періоду було надміру політизоване, оскільки за його допомогою прагнули показати високі стандарти життя працівників у СРСР. Існувала велика кількість норм, які відображали численні «досягнення» і які ще якось діяли за командної економіки, але втратили життєздатність на етапі переходу до ринкових відносин.

Окрему увагу слід приділити положенням Конституції, які стосуються соціального захисту, зокрема щодо гарантування конституційних прав і свобод (ст. 22), а та-

кож широкого спектру соціальних прав — власне соціальних чи таких, що містять елементи соціальних прав (статті 23, 28, 36, 39, 41, 43—50, 53, 54). З огляду на це українські науковці [6] вважають Конституцію України найбільш соціально орієнтованою серед усіх конституцій європейських держав. Понад те, як вважає Н. Болотіна [7], той факт, що ст. 1 Основного Закону України проголошено соціальною і правовою державою, має визначальне значення для забезпечення соціальних прав людини. Дослідники [8] вважають факт визнання України соціальною державою безпосередньо пов'язаним із визнанням соціальних прав людини та їх гарантуванням. Водночас, як зауважує Є. Захаров [9], Конституція України стала адекватним віддзеркаленням типових для посттоталітарної країни патерналістських державницьких устремлінь і традицій, зокрема держава продовжувала виступати найсильнішим гравцем на ринку, гарантом добробуту, зайнятості, пенсій та здоров'я громадян. Як наголошує правозахисник, ці патерналістські гарантії не виконувалися, не виконуються і не можуть бути виконані.

Вагомішим чинником, що має негативний вплив на додержання прав та свобод людини і громадянина в Україні, цілком обґрунтовано вважається не рівень закріплення або проголошення прав та свобод, а рівень закріплення гарантій додержання цих прав з боку держави, її органів та інших осіб та реального забезпечення цих прав. Класичним прикладом у даному контексті є конституційні гарантії кожному права на житло (ст. 47) та охорону здоров'я (ст. 49), рівень забезпечення яких часто не відповідає мінімальним стандартам захисту прав людини. Понад те, як зазначають науковці [10], попри те, що у Конституції сказано, що всі права і свободи людини і громадянина захищаються судом, переважну більшість соціальних прав у тому вигляді, в якому вони визначені в чинній Конституції, захистити не можна. У свою чергу, В. Лемак [11] вважає, що закріплення в Конституції прав, які не можуть бути застосовані судом, робить відповідний розділ Основного Закону набором гасел (цілей), а не норм і загалом дискредитує Конституцію.

Зрештою, в контексті аналізу положень Конституції України щодо захисту

соціальних прав, експерти [12; 13] зазначають, що у статтях 24, 46 (в частині соціального захисту) і 54 Конституції, що передбачають ряд соціальних прав виключно за громадянами, дискримінуються іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, що не відповідає міжнародним стандартам соціальних прав людини.

Інституційні механізми захисту соціальних прав людини в Україні

Захист соціальних прав людини в Україні залежить, передусім, від законодавчої бази. Враховуючи те, що згідно з Конституцією виключно законами України визначаються, зокрема, права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, а також основи соціального захисту, варто говорити про визначальну роль Верховної Ради в питанні захисту соціальних прав людини. Окрім того, парламентський контроль за додержанням конституційних прав та свобод людини і громадянина здійснює Уповноважений Верховної Ради з прав людини.

Важливою є роль Президента України як гаранта додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина. На практиці захист соціальних прав людини Главою держави може здійснюватися шляхом зупинення дії актів Кабінету Міністрів України на підставі їх невідповідності Конституції.

Водночас основні функції із забезпечення соціальних прав покладено на органи виконавчої влади України. Так, до повноважень Кабінету Міністрів віднесено вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а також забезпечення соціального захисту, забезпечення проведення державної соціальної політики (ст. 116 Конституції, статей 2, 20 Закону «Про Кабінет Міністрів України» від 16.05.2008 р. № 279-VI). Місцеві державні адміністрації забезпечують на відповідній території додержання прав і свобод громадян, а також мають широкі повноваження в галузі соціального забезпечення та соціального захисту населення (ст. 119 Конституції, статті 2, 23 Закону «Про місцеві державні адміністрації» від

09.04.1999 р. № 586-XIV). Важлива роль у забезпеченні прав людини в Україні відводиться прокуратурі (ст. 121 Конституції), зокрема зміни до Конституції надали органам прокуратури право здійснювати нагляд за дотриманням прав і свобод людини і громадянина.

Зрештою, захист соціальних прав забезпечується в Україні закріпленням у Конституції (статті 55, 124) положення щодо захисту прав і свобод людини і громадянина судом. Громадяни вправі оскаржити до суду дії (бездіяльність) органів та посадових осіб, що порушили їх соціальні права. Окрім того, окремі юристи [14] говорять про доцільність створення в Україні соціальних судів.

Для розуміння місця соціальних прав у системі захисту прав людини в сучасній Україні доцільно розглянути діяльність Конституційного Суду (далі — КСУ або Суд) у цій галузі. В Україні захист конституційних прав і свобод людини і громадянина Судом прямо не передбачений. Однак забезпечення захисту прав і свобод людини впливає із завдання Суду (ст. 147 Конституції, ст. 2 Закону «Про Конституційний Суд України» від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР)*: гарантувати верховенство Конституції на всій території держави, в тому числі й норми щодо прав і свобод людини. Більш чітко роль Суду в захисті конституційних прав та свобод людини і громадянина сформульовано у статті про конституційне звернення (ст. 42 Закону «Про КСУ»). Зрештою, важливою гарантією прав та свобод людини і громадянина є закріплені у Конституції (статті 157, 159) норми про встановлення Судом попереднього контролю за відповідністю законопроекту про внесення змін до Конституції.

Ряд науковців наголошують на необхідності посилення ролі КСУ в захисті

прав та свобод людини. Так, Г. Задорожня [15] вважає, що в Україні існує нагальна проблема удосконалення механізму захисту прав і свобод людини та громадянина, тому оптимізація діяльності органу конституційної юрисдикції вкрай необхідна. На її думку, потенціал конституційної юстиції щодо захисту прав і свобод людини та громадянина використовується в Україні не повною мірою.

Водночас для розвитку цієї статті необхідно розглянути ряд рішень КСУ**, у яких Суд визнавав неконституційними норми законів про Державний бюджет України, якими з метою економії бюджетних коштів зупинялися чи обмежувалися пільги, гарантії й компенсації окремим категоріям громадян.

Екс-голова КСУ В. Скомороха вважає [16], що Суд, приймаючи такі рішення, керувався розвитком ідеї правової і соціальної держави. Водночас чимало експертів наголошують на негативних наслідках таких рішень. У цьому контексті варто виокремити окремі думки суддів КСУ в згаданих рішеннях. Так, В. Івашенко у окремій думці стосовно рішення КСУ від 01.12.2004 р. № 20-рп/2004 зазначив, що при визначенні обсягів Державного бюджету повинні враховуватися вимоги ст. 95 Конституції щодо справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами та збалансованості бюджету, тобто усі суспільні потреби, які тягнуть за собою видатки з Держбюджету, мають бути задоволені виходячи з фінансових можливостей держави. Окрім того, на його думку, положення Закону про Державний бюджет лише визначають порядок здійснення витрат на безоплатне або пільгове матеріальне і побутове забезпечення окремих категорій працівників бюджетних уста-

* У справі за конституційним зверненням громадянки Г. П. Дзюби КСУ дав тлумачення ч. 2 ст. 55 Конституції, яку треба розуміти так, що кожен має гарантоване державою право оскаржити в суді загальної юрисдикції рішення, дії чи бездіяльність будь-якого органу державної влади, органу місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, якщо він вважає, що їх рішення, дія чи бездіяльність порушують або ущемлюють його права і свободи чи перешкоджають їх здійсненню, а тому потребують правового захисту в суді. Розглядаючи справу за конституційним зверненням громадян Р. М. Проценко, П. П. Ярошенко та інших КСУ зазначив, що ч. 1 ст. 55 Конституції закріплює право кожного звернутися до суду, що є однією з найважливіших гарантій здійснення прав та свобод людини і громадянина. Зазначена норма зобов'язує суди приймати заяви до розгляду навіть у випадку відсутності в законі спеціального положення про судовий захист (Рішення КСУ від 25.11.1997 р. № 6-зп та від 25.12.1997 р. № 9-зп).

** Рішення КСУ: від 20.03.2002 р. № 5-рп/2002; від 1.12.2004 р. № 20-рп/2004; від 18.06.2007 р. № 4-рп/2007; від 09.07.2007 р. № 6-рп/2007; від 22.05.2008 р. № 10-рп/2008.

нов та перелік таких витрат і не містять норм, в яких йдеться про звуження змісту та обсягу їх прав і свобод.

У свою чергу, В. Кампо зазначив, що Суд, обмежившись формально-юридичним розглядом порушених питань, залишив поза увагою деякі принципові засади державного забезпечення соціальних прав громадян. Суддя, посилаючись на ряд рішень КСУ*, наголошує, що законодавець при прийнятті законів стосовно забезпечення соціально-економічних прав людини і громадянина повинен додержуватися принципу пропорційності між соціальним захистом громадян та фінансовими можливостями держави, між інтересами кожної особи та держави. «Не всі соціальні права в Конституції України визначені із зазначенням конкретних обов'язків держави щодо їх забезпечення. Безпосередньому забезпеченню і судовому захисту підлягають лише ті конституційно чи законодавчо закріплені соціальні права, стосовно яких Конституцією України або чинним законодавством передбачено конкретні позитивні дії держави (наприклад, право кожного, хто працює, на відпочинок), — йдеться в окремій думці судді стосовно рішення КСУ від 22.05.2008 р. № 10-рп/2008. — Визначені ж у цілому соціальні права реалізуються за наявності у держави відповідних економічних ресурсів (наприклад, право кожного на житло)». Як підсумовує В. Кампо, внаслідок нехтування державою принципом пропорційності при законодавчому забезпеченні соціальних прав громадян відбувається нераціональне використання бюджетних коштів у соціальній сфері.

Згадані рішення КСУ ґрунтуються на ст. 22 Конституції, яка передбачає, що конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані, а при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається

звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. Як зазначає В. Лемак [17], це означає, що можливості їх раціоналізації практично заблоковані: конституційна норма встановила, що не можуть бути «звужені» вже не лише конституційні (закріплені в Конституції) права і свободи, а й «існуючі права і свободи», тобто й ті з них, котрі передбачені поточними законами і підзаконними актами. Цілком слушною є думка науковця, що наведена конституційна норма унеможливає демонтаж тих ідеалізованих соціальних зобов'язань, які держава десятиками законів узяла на себе на цей час, що, зрештою, підтвердила і практика КСУ.

Як вважає Ю. Барабаш [18], роль Суду може бути певним чином відкоригована і стати вагомим кроком на шляху оптимізації правової політики у цій сфері. На думку юриста, правові позиції Суду могли б містити й акцентування на такій важливій складовій соціальної держави як відповідальність людини за стан свого життя, а також на відповідальності у сфері захисту прав людини двох суб'єктів — держави та громадянина. Саме до такого кроку вдався Конституційний Трибунал Польщі, коли дав тлумачення конституційного права на охорону здоров'я та допомоги у випадку хвороби чи непрацездатності. Трибунал зазначив**, що це право не «слід розуміти як повне зняття з громадян турботи про охорону здоров'я, звільнення їх від передбачливості, турботливості та економії, а також перенесення на державу всього ризику несприятливих для громадян явищ».

У контексті розгляду даної теми варто зазначити, що подібні проблеми виникають і у зв'язку з окремими положеннями конституцій європейських держав. Так, як зауважує Т. Дейнтіс [19], конститу-

* Рішення КСУ: від 2.11.2004 р. № 15-рп/2004 (в якому йшлося про принцип пропорційності юридичної відповідальності вчиненому правопорушенню); від 24.03.2005 р. № 2-рп/2005 (Суд зазначив: елементи права, зокрема розмірність, рівність, мораль, об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка значною мірою дістала відображення в Конституції.); від 20.06.2007 р. № 5-рп/2007 (оцінюючи співвідношення цілей державної політики з питань банкрутства щодо комунальних унітарних підприємств та обмеження державою прав кредиторів названих підприємств на справедливий судовий розгляд, Суд заявив, що це обмеження є розмірним (пропорційним) та суспільно необхідним для задоволення нагальних потреб жителів територіальних громад, які можуть отримувати відповідні комунальні послуги виключно від таких категорій підприємств).

** Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego Polski K.7/95 z dnia 19 listopada 1996 r. — S. 10 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.trybunal.gov.pl/index2.htm>

ційний порядок Італії ускладнює проведення пенсійних реформ та реформ трудового ринку, Німеччина мала проблеми у зміні системи вступів до університетів, коли існуюча система стала економічно неконкурентоспроможною, а Португалія була змушена змінити Конституцію для проведення приватизаційної програми.

Висновки

Таким чином, під захистом соціальних прав людини слід розуміти весь комплекс правових заходів із забезпечення та відновлення порушених соціальних прав людини. При цьому поняття «захист соціальних прав» є більш широким, аніж «соціальний захист», характерний для законодавства та правової думки України, оскільки ґрунтується на ролі не лише держави, а й індивіда. З огляду на це можна констатувати, що підходи до захисту соціальних прав людини в Україні, зокрема відповідні норми Конституції та законів, ґрунтуються значною мірою, на пострадянській правовій спадщині.

Показовими в цьому контексті є відповідні рішення Конституційного Суду України. Попри те, що ці рішення чітко відповідають букві Конституції, можна стверджувати, що вони йдуть у розріз із духом Основного Закону. Формально-юридичний підхід Суду до оцінки конституційності закону про Державний бюджет захищає окремі соціальні права (а точніше, лише обсяги цих прав, як от розмір пільг). Водночас такий підхід не враховує реальної соціально-економічної ситуації в державі та унеможливує проведення комплексних реформ, необхідних для забезпечення, зокрема, соціальних прав людини в Україні. І з огляду на те, що права і свободи людини та їх гарантії відповідно до ст. 3 Конституції України визначають зміст і спрямованість діяльності держави, Конституційному Суду доцільно було б відійти від практики формально-юридичного трактування Основного Закону, взявши, натомість, на себе відповідальність щодо створення правового поля, яке б забезпечило умови для формування якісно нового механізму захисту соціальних прав людини в Україні.

ПРИМІТКИ

1. Юридична енциклопедія : у 6 т. / за ред. Ю. С. Шемшученко (гол. редкол.) — К. : Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2003. — Т. 2. — С. 539—540.
2. Там само. — Т. 5. — С. 588.
3. Иваненко В. А. Социальные права человека и социальные обязанности государства / В. А. Иваненко, В. С. Иваненко. — СПб. : Юридический центр Пресс, 2003. — С. 17.
4. Гуменюк І. Формування системи соціального захисту населення / І. Гуменюк // Право України. — 2007. — № 11. — С. 44.
5. Прилипко С. Проект Трудового кодексу України — важливий етап реформування трудового законодавства / С. Прилипко, О. Ярошенко // Право України. — 2009. — № 3. — С. 15.
6. Солдатенко О. Право на охорону здоров'я у Конституціях України та інших європейських держав / О. Солдатенко // Право України. — 2008. — № 8. — С. 22.
7. Болотіна Н. Соціальне право України: окремі теоретичні проблеми формування та розвитку / Н. Болотіна // Право України. — 2000. — № 12. — С. 24.
8. Краковська А. Конституційно-правові основи реалізації соціальної функції держави в Україні / А. Краковська // Юридична Україна. — 2009. — № 7. — С. 36.
9. Захаров Є. Проблеми конституційного гарантування прав людини та основоположних свобод / Є. Захаров // Стратегічні пріоритети. — 2008. — № 2 (7). — С. 37.
10. Герасименко Є. Конституційна реформа і права людини / Є. Герасименко // Стратегічні пріоритети. — 2008. — № 2 (7). — С. 23—24.
11. Лемак В. Конституційна реформа: окреслити предмет дискусії / В. Лемак // Дзеркало тижня. — 2008. — № 21 (700).
12. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять / Н. Болотіна // Право України. — 2000. — № 4. — С. 37.
13. Захаров Є. Зазнач. праця. — С. 37.
14. Сташків Б. Судовий захист — соціальним правам громадян / Б. Сташків // Право України. — 1996. — № 10. — С. 31.

15. Задорожня Г. Специфіка державного захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні / Г. Задорожня // Право України. — 2008. — № 1. — С. 28—29.

16. Скомороха В. Захист прав і свобод людини у практиці Конституційного Суду України / В. Скомороха // Право України. — 2009. — № 6. — С. 64.

17. Лемак В. Конституційна реформа: окреслити предмет дискусії / В. Лемак // Дзеркало тижня. — 2008. — № 21 (700).

18. Барабаш Ю. Правова політика у сфері прав людини: шляхи підвищення ефективності / Ю. Барабаш // Право України. — 2009. — № 4. — С. 60.

19. Daintith T. The Constitutional Protection of Economic Rights / Oxford University Press and New York University School of Law 2004, I.CON, Vol.2, No 1, 2004, P. 88.

Бык Тарас. Понятие и правовые основы защиты социальных прав человека в Украине. Рассматриваются подходы к трактовке концепции защиты социальных прав человека в Украине в современной правовой мысли и национальном законодательстве Украины. Представляется сравнение понятий «защита социальных прав» и «социальная защита». Освещается роль органов государственной власти в сфере защиты социальных прав человека. Детально анализируется роль решений Конституционного Суда Украины в этом контексте и их последствия для формирования правового поля защиты социальных прав человека в Украине.

Ключевые слова: социальные права, защита прав, социальная защита, Конституционный Суд Украины.

Byk Taras. The Notion and legal grounds of the protection of social human rights in Ukraine.

Approaches to the interpretation of the concept of social human rights protection in Ukraine in modern legal thought and national legislation of Ukraine are considered. Comparison of notions «protection of social rights» and «social protection» is presented. Role of state authorities in the area of social human rights protection is described. Role of the Decisions of the Constitutional Court of Ukraine in this context and their consequences for the formation of the legal framework for social human rights protection in Ukraine are scrutinized.

Key words: social rights, protection of rights, social protection, Constitutional Court of Ukraine.